

Uit de Dagbladen

Algemeen Handelsblad, 16 Juli 1940.

LIMBURGS GROOTE WOUDE.

*Het „Villener Boeisch“ bij Vaals. Einde van zes eeuwen rechtsstrijd.
Staatsboschbeheer zal het verbeteren.*

Maastricht, 12 Juli.

Er heeft een eenvoudig berichtje in de kranten gestaan, meldende dat ook het Vijlener bosch in eigendom aan den Staat, het Staatsboschbeheer, was overgegaan. Aan zoo'n mededeeling kan men niet zien, dat daarachter schuilt het einde van een eeuwenlang telkens weer opblaijenden rechtsstrijd tusschen de z.g. „Naobers“ (naburen, buurtgenooten) van Vijlen en anderen. Men heeft deze aangelegenheid zelfs als een soort Erfgooierskwestie getypeerd.

Het dorp Vijlen is zeer oud. Reeds omstreeks 650 moet daar een christenkerk, gesticht door den H. Clodulfus ofwel St. Cloud, gestaan hebben. In 1319 schonk een in de omgeving wonend, kinderloos overleden edelman, een groot stuk woud, het latere „Villener Boeisch“, aan de abdij van Burtscheid bij Aken. Later kwam dit woud in bezit van Vijlen; hoe dit precies gebeurde weet men niet meer. In ieder geval, sedert 1539, hebben de bewoners der dorpen Vijlen, Berg, Mamelis, Rott, Kottessen en Kamerig het bosch in bezit gehad. Volgens een uit dien tijd stammend reglement werd door deze buurtgenooten het woud beheerd en de opbrengst, bestaande uit partijen beukenhout, eikenhout, enz., verdeeld. Deelgerechtigde is iedere bewoner die voor 1 Mei des jaars in een van de genoemde zes plaatsen gevestigd is.

Aan strijd om het bosch heeft het nimmer ontbroken. Reeds in 1321 procedeerden de bloedverwanten van den erflater erom, doch verloren het pleit. Vooral in de helft der vorige eeuw was het eigendomsrecht in het geding. Toen ging het tusschen de gemeente Vaals, die pretenteerde in de door Napoleon afgeschafte rechten der abdij Burtscheid te zijn getreden, en de „Naobers“, die een gevolmachtigd comité hadden gevormd.

Het kwam tot pleggerijen en machtsmisbruik in het groote groene bosch, tot de rechtbank te Maastricht in een procedure uitspraak deed en de „Naobers“ in het gelijk stelde. Dat was in 1864.

Nadien heeft men er weinig meer van gehoord, tot we in het jaarverslag over 1937 van de „Stichting het Limburgsche Landschap“ lezen: „De onderhandelingen om te komen tot verbetering van het Vijlener bosschencomplex hebben niet tot het gewenschte resultaat geleid. De eigenaren, de Vijlener boschgerechtigden, hebben een voorstel van de Stichting met het Staatsboschbeheer en de Nederlandsche Heidemaatschappij om, op voorbeeld der gemeente Wittem, over te gaan tot aanplantingen in werkverschaffing, gemeend niet te moeten aanvaarden. Uitermate groot worden betreurd, dat mede tót schade van de eigenaren hier een groot complex, dat de naam van bosch reeds niet meer verdient, tot ondergang is gedoemd.“

De „Naobers“ zouden vermoedelijk toch nog wel ongestoord in het bezit van hun „Villener Boeisch“ gebleven zijn, wanneer in de afgelopen jaren niet zoo naarstig naar objecten voor werkverschaffing moest worden gespeurd. Ons woud, niet minder dan 204 ha groot, vermag heel wat

arbeid te verschaffen. De boschgerechtigden konden of wilden niet helpen : algemeen belang drong.....

En zoo kwam dezer dagen een missive af, welke de onteigening ingevolge Vorderingswet 1939 in het belang der volkshuishouding mededeelde. Hooger beroep hierop bestaat niet. Natuurlijk zullen de „Naobers“, wegens verlies van vruchtgebruik een later te regelen schadevergoeding ontvangen.

Lit een oogpunt van folklore en geschiedenis mag men deze onteigening jammer vinden, het algemeen belang is er natuurlijk mee gediend, zoowel werkverruiming, natuurschoon als vreemdelingenverkeer. Aan zekeren roofofbouw, gepleegd op Limburgs grootste woud (ons Zuiden is niet erg rijk aan flinke bosschen), komt een einde en het zal eerlang, beter toegankelijk, in nieuwen luister herbloeien.
